

Innrammet beruselse

En analyse av alkoholbruk og fellesskap under fadderuken

Harnessed intoxication

An analyses of alcohol use and student collectivises during mentor week

Inger Eide Robertson

Rådgiver, Kompetansesenter rus – region vest, Stavanger, v/Rogaland A-senter (Korus)

igot@sus.no

Silje Lill Rimstad

Rådgiver, Kompetansesenter rus – region vest Stavanger v/Rogaland A-senter; Universitetslektor, Universitetet i Stavanger, Helsevitenskapelig fakultet

silje.lill.rimstad@rogaland-asenter.no

Anne Schanche Selbekk

Rådgiver, Kompetansesenter rus – region vest Stavanger v/Rogaland A-senter; Førsteamanuensis, Universitetet i Stavanger, Helsevitenskapelig fakultet

anne.schanche.selbekk@rogaland-asenter.no

Sammendrag

Fadderuken er et årlig arrangement ved norske høyskoler og universiteter spesielt rettet mot nye studenter med målsettingen om å legge til rette for et godt og inkluderende studentmiljø. Et kjennetegn ved arrangementet er at det konsumeres mye alkohol. Den alkoholdrevne beruselsen under fadderuken blir utsatt for mye kritikk i media. I denne artikkelen ønsker vi å utforske nærmere nettopp bruken av alkohol og spesielt beruselsens betydning i forbindelse med fadderuken ut fra et sosiologisk perspektiv. Artikkelen er basert på en feltstudie av fadderuken ved Universitetet i Stavanger og dataene ble analysert med utgangspunkt i begrepene *kollektiv effervesens* og *kroppsliggjort beruselse* (*embodied intoxication*), som bygger på Durkheims teorier om betydningen av beruselse innenfor rituelle eller seremonielle handlinger. Vår analyse foreslår at beruselsen som finner sted i tilknytning til fadderuken er innrammet på en slik måte at den bidrar til å bygge fellesskap og tilhørighet blant studenter, og dermed representerer «normale» former for *kroppsliggjort beruselse*, i motsetning til «abnormal» beruselse som ikke makter å knytte individet til fellesskapet. Alkoholbruken innenfor rammen av fadderuken kan derfor på den ene siden være mindre problematisk enn man kan få inntrykk av gjennom media. Samtidig vil det være studenter som nettopp på grunn av alkoholbruk velger å ikke delta på alle delene av arrangementet. Avslutningsvis stiller artikkelen spørsmål om hvorvidt høyskole og universitet klarer å omsette den sterke fellesskapsfølelsen som skapes innenfor rammen av fadderuken til god integrering i varig fellesskap.

Nøkkelord

Alkohol og beruselse, feltarbeid, studenter, fellesskap

Abstract

The intention of the yearly mentor week at Norwegian universities and university colleges is to welcome new students and provide a healthy and socially including academic community. Despite good intentions, the students who participate in mentor week are often criticized for high alcohol consumption and intoxication. This article investigates the meaning of use of alcohol and intoxication among the students participating at the mentor week from a sociological perspective. Data from a field study on mentor week is analysed by drawing on the concepts collective effervescence and embodied intoxication. These are concepts implicit in Durkheim's writings on ritual assemblies, where intoxication is seen as a necessary element for the individual to be attached to collectivises. The analysis suggests that within the mentor week, the combination of intoxication, marking of the bodies through custom made T-shirts and the structure of the event create an effervescent assembly, where embodied intoxication can occur. Delirious excess is harnessed to student life and participants are rejuvenated in their relation to the collective. We argue here that the use of alcohol within the mentor week serves as an example of how excessive use of alcohol can be considered as constructive drinking because it emboldens the collectively. This perspective needs to be considered up against a one-sided focus on risk factors on alcohol use. The article further ask to what extent the universities and university colleges holds student fellowships beyond the mentor week that are sufficient to ensure continued social integration and lasting student collectivises.

Keywords

Alcohol and intoxication, Fieldwork, Students, Collective life

Introduksjon

Hvert år ved semesterstart arrangerer studentorganisasjonene ved norske høyskoler og universiteter fadderuker som består av en rekke arrangementer der erfarne studenter introduserer nye studenter for studiestedet og studentlivet. Det er viktig for lærestedene å legge til rette for et godt og inkluderende studiemiljø, og fadderarrangementene regnes som vesentlige tiltak for å oppnå dette. Ifølge studentundersøkelsen Shot 2018 svarer et klart flertall (81 %) av studentene ved norske universiteter og høyskoler at de deltok på fadderuken som ny student, og 70 % rapporterte at de var fornøyde med arrangementet (Knapstad, 2018). På tross av både gode intensjoner og fornøyde deltakere, blir arrangementet ofte kritisert i media og i den offentlige debatt. Kritikken retter seg først og fremst mot det høye alkoholkonsumet. Nasjonale medier har kritisert fadderuken for å representere «en ukultur», og at fadderuken kun handler om alkohol (se f.eks. Selås, 2014). Også Studentmediene, bl. a i Stavanger, har kommet med negativ omtale av fadderuken og beskrevet den som «et fyllekalas uten sidestykke» (Egge, 2010). Utover dette dreier kritikken seg om at bruken av alkohol virker ekskluderende på dem som ikke selv drikker (Amundsen, 2018).

Det er godt dokumentert at studenter er en gruppe som har et høyt alkoholinntak, spesielt under fadderuken (Myrtveit et al., 2016; Tefre, Amundsen, Nordlund & Lund, 2007; Van Hal et al., 2018). Samtidig viser andre studier en sammenheng mellom deltakelse på fadderuken og grad av sosial inkludering, trivsel og etablering av nye vennskap (Knapstad, 2018; Myrtveit, Askeland, Knapstad, Knudsen & Skogen, 2017; Stålesen, 2015; Vaadal, 2014). Mye av forskningen på bruk av alkohol og beruselse generelt fokuserer på risikofaktorer ved bruk og potensielt negative konsekvenser for egen og andres helse og velferd (Ferrari et al., 2014; Forouzanfar et al., 2015; Rehm et al., 2010; White & Hingson, 2013). Selv om det finnes studier som fremhever alkoholens positive og meningsbærende funksjoner i det sosiale livet (Lie, 2011; Stålesen, 2015; Vaadal, 2014), er dette et område som er mindre utforsket. I denne artikkelen ønsker vi derfor å utforske nærmere bruken av alkohol og spesielt beruselsens betydning i forbindelse med fadderuken ut fra et sosiologisk perspektiv.

Teoretisk rammeverk

Det er få kvalitative studier av fadderuken, men det finnes flere studier som ser på liknende fenomener der folk kommer sammen for å feire og feste. Eksempler på dette er rave/houseparty, russefeiring, beachparty, pub crawl og festivaler, hvor bruk av rusmidler også er en sentral faktor for å forstå hva som skjer innenfor disse settingene. Dette er studier som analytisk er inspirert av Durkheim og hans begrep *kollektive effervesens*, Turners begrep *communitas*, og ritualteori mer generelt (Fjær, Pedersen & Sandberg, 2016; Levang et al., 2017; Olaveson, 2004; Turner, 1995/1969; Tutenges, 2013, 2015). *Kollektiv effervesens* beskriver en stemning eller tilstand av opphøyethet, oppstemthet, emosjonell intensitet, ekstase, oppløsning av hemninger eller liknende som de tilstedeværende kan erfare under enkelte sosiale eller rituelle sammenkomster (Levang et al., 2017; Olaveson, 2004; Shilling & Mellor, 2011). Gjennom de sosiale sammenkomstene med tilhørende kollektive seremonier blir intense, boblende, berusende følelser (*effervesens*) overført til symboler og kollektive representasjoner, og de rituelle handlinger og praksiser skaper individets følelsesmessige tilknytning til hverandre og det kollektive (Durkheim, 1995; Henriksen & Sande, 1995; Møen, 2012; Olaveson, 2004; Shilling & Mellor, 2011). Erfaringen av *kollektiv effervesens* er kroppslig og emosjonell, en erfaring som ikke kan uttrykkes i ord (Olaveson, 2004; Shilling & Mellor, 2011). De rituelle rammene gir deltakerne mulighet og kraft til å gi seg hen til intense emosjoner og ekstase, og de involvertes fysiske tilstedeværelse går over i en «høyere» sosial eller religiøs enhet (Olaveson, 2004; Shilling & Mellor, 2011). Her er også Gennep og Ringen (1999) og Turner (1995/1969) sin ritualteori utfyllende. Et ritual som markerer viktige hendelser og overganger i livet består ifølge Gennep og Ringen (1999) av tre ulike faser: separasjonsfasen (fra det gamle/hverdagslige), liminalitetsfasen (løsrevet fra tid og sted) og tilbakeføringsfasen (tilbake til hverdagslivet). Liminalitetsfasen preges av at deltakernes hverdagslige status oppløses og at det dannes et fellesskap hvor alle deltakerne er like. Turner (1995/1969) bruker begrepet *communitas* for å beskrive denne fasen, som også er en rituell fase som utfordrer og utvikler hverdagslivet. Olaveson (2004) argumenterer for at *kollektiv effervesens* og *communitas* beskriver mye av det samme fenomenet og at det derfor kan forstås som likeverdige begreper.

Olaveson (2004) viser hvordan *kollektiv effervesens* og *communitas* er nyttige begrep for å forstå ravekultur og de subjektive erfaringene av tilhørighet som deltakere ofte rapporterer. Olaveson argumenterer for at rave-sammenkomster kan forstås som meningsfulle og transformative. Tutenges (2013; 2015) bruker begrepet *effervesens* i sin etnografiske studie for å beskrive den opphøyede og ekstatiske stemningen som oppstår blant grupper av unge turister på «beach party resort» og som, ledet av guider, resulterer i oppløsning av hemninger og erfaring av noe ekstraordinært i fellesskap med de andre i gruppen. Fjær et al. (2016) analyserer russefeiringen og studentenes bruk av busser som arena for fest og beruselse med tilhørende løssluppen atferd som en rituell produksjon av *effervesens*, og som gir deltakerne en erfaring av tilhørighet og fellesskap. Og til slutt, Levang et al. (2017) tar i bruk *kollektiv effervesens* og *communitas/liminalitet* som inngang til å forstå festivalstemning sosiologisk. Denne teoretiske inngangen vil vi bygge videre på i analysen av alkohol og beruselse i fadderuken. Mange av fenomenene som omtales i disse studiene forutsetter bruk av rusmidler, men dette er i mindre grad analysert eksplisitt. For å utdype nettopp beruselsens betydning vil vi benytte Shilling og Mellors anvendelse av begrepet *kollektivt effervesens*, og deres begrep *kroppsliggjort beruselse* som det sentrale analytiske perspektivet.

Kroppsliggjort beruselse oppstår innenfor rammen av *kollektiv effervesens* og må forstås kroppslig slik Shilling og Mellor (2011) beskriver det. *Kroppsliggjort beruselse* kan resultere i

ytre og indre «transformasjon» som tjener til å styrke og befeste individets tilhørighet til det kollektive liv. Shilling og Mellor (2011) bruker begrepet *kroppsliggjort beruselse* (*embodied intoxication*) for å beskrive denne prosessen eller transformasjonen. Isolert sett kan dette se ut som destruktive og destabiliserende handlinger, men de er allikevel avgjørende for at deltakernes relasjon til fellesskapet og den kollektive bevissthet skal bli befestet og/eller fornyet. Ifølge Shilling og Mellor (2011) og de øvrige forfatterne nevnt her, har rituelle sammenkomstene potensialet i seg til å både muliggjøre, opprettholde og/eller forsterke det sosiale fellesskapet.

Ifølge Shilling og Mellor (2011) er det tre forutsetninger eller betingelser for at *kollektiv effervesens* og vellykket *kroppsliggjort beruselse* skal gi en erfaring av tilknytning og fellesskap. Den ene betingelsen referer til (1) rammene og retningen (directionality jfr. Turner) for seremonien/arrangementet. Den andre handler om (2) merking av kropp og må forstås som et mangfold av synlig identifisering og dekorering (bekledning, tatovering, uniformer, teknikker og vanedannende handlingsmønstre (habits) m.m.) som assosieres med bestemte fellesskap. Den tredje forutsetningen er (3) kroppslig stimulering eller beruselse. Shilling og Mellor (2011) forstår beruselse bredt, det vil si at det inkluderer bruk av et mangfold av berusende substanser og andre former for stimulering (musikk, rytmer, mantra, tungetale, røkelse m.m.) som bidrar til en følelse av oppstemthet, lykke, ekstase, sterk emosjonell involvering og oppløsning av hemninger (se også: Olaveson, 2004; Tutenges, 2013, 2015).

Under kollektive sammenkomster kan deltakere erfare *kroppsliggjort beruselse*, men effekten er ikke nødvendigvis slik at den knytter individet til samfunnet i vid forstand. Shilling og Mellor (2011) vektlegger skillet mellom *normale* og *abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse*. *Normale* former for *kroppsliggjort beruselse* refererer til former som styrker og integrerer deltakerne i fellesskapene og til samfunnet som et hele. *Abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse* refererer til former som virker nedbrytende og undergraver det moralske overbyggende samholdet. Det som avgjør forskjellen mellom disse to formene er *kvantiteten* og *kvaliteten* på *kroppsliggjort beruselse*. *Normal kvantitet* innebærer opphøyet og eskalert stemning sammen med en vanlig erfaring av beruselse. *Normal kvalitet* på beruselse handler om anledningens rammer og retning. Den trenger å være egnet for oppgaven med å knytte deltakeren til fellesskapet gjennom en felles tilslutning til (overordnede) normer og verdier (se også Levang et al., 2017 s. 67). *Abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse* finner sted når *kvantitet* eller *kvalitet* ikke er riktig tilpasset eller egnet for å knytte deltakerne til det kollektive. Det kan være at rusmiddelet i seg selv er dårlig egnet for å gi oppstemthet og ekstase. Eller det kan være at de kulturelle/rituelle rammene for sammenkomsten ikke er tydelige eller samstemte for deltakerne, og som da ikke gir beruselsen retning eller mening/legitimitet. Shilling og Mellor (2011) vektlegger altså en inkorporert ambivalens i begrepet *kollektiv effervesens* (se også Shilling & Mellor, 1998), og gir et eksempel på det som kan beskrives som en abnormal form for beruselse:

What we have here is a meeting of insufficient intoxication at the level of society, and excessive intoxication at the level of the individual: at each level, there is an absence of the collective regulation of intoxication other than that provided by the legislature (s. 32).

Shilling og Mellor (1998, 2011) viser til Durkheims analyse av utviklingstrekk ved det moderne samfunn (sekularisering, individualisering, oppløsning og endring av tradisjonelle vaner, instrumentell regulering og kontroll) som grunnlag for spredning av *abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse*, samt utvikling av nye *normale* former. Shilling og Mellor (1998, 2011) argumenterer for at kroppsliggjort beruselse har ambivalente sosiale conse-

kvenser for det samfunnsmessige moralske samholdet.

Seremonier og rituelle sammenkomster, eller *kollektiv effervesens*, hvor *kroppsliggjort beruselse* kan oppstå, kjennetegnes av gitte rammer, kulturelle og normative koder for oppførsel og et gitt handlingsforløp. Ritualet har en kollektiv og moralsk hensikt, som i mer eller mindre grad står til overordnede konvensjonelle normer og verdier. Innenfor rammen av disse fellesskapene eksisterer krefter for både samhold og oppløsning som kan være utgangspunkt for sosiale konflikter og kamper, eller kreativ endring (Shilling & Mellor, 1998, 2011). Det påfølgende sitatet oppsummerer Durkheims perspektiv slik det er utviklet av Shilling og Mellor:

The processes of bodily marking and intoxication processes structured through ritual-based effervescent assemblies which steer the direction in which individuals are affected by hyper-excitement or feelings of transcendence – constitute the basics of Durkheim's approach (Shilling & Mellor, 2011, s. 25).

Vi vil bruke det presenterte analytiske rammeverket med spesielt fokus på Shilling og Mellor sammen med nevnte studiers forståelse av *effervesens/communitas* for å undersøke alkohols betydning i forbindelse med fadderuken og tilknyttede arrangementer. Vi vil knytte dette opp mot tvetydigheten som ligger i bruken av alkohol og beruselse, samt potensialet dette har til å gi deltakerne en erfaring av tilhørighet.

Metode

Datamaterialet for denne artikkelen består av 40 timer observasjon, 20 kvalitative intervjuer og 40 feltsamtaler som ble innsamlet gjennom et feltarbeid under fadderuken 2010 ved Universitetet i Stavanger. Begrepet *feltarbeid* benyttes ofte synonymt med *deltakende observasjon* i litteraturen (Thagaard, 2013), samtidig forutsetter det et grunnleggende teoretisk perspektiv der man søker relasjonelle og prosessuelle forklaringer på menneskers atferd (Wadel, 1991). Fadderuken som studieobjekt egner seg godt som feltarbeid fordi den består av aktiviteter som i stor grad foregår i det offentlige rom og er avgrenset i tid og sted. Både deltakende observasjon, feltsamtaler og intervjuer ble benyttet ved datainnsamling for å oppnå en forståelse av fenomenet fadderuke for studenter. En kombinasjon av metoder gir et bredere datagrunnlag for tolking, hvor observasjoner kan sammenholdes med intervjuene (Repstad, 2007). Gjennom deltakende observasjon kunne vi således observere hva studentene gjorde, i tillegg til hva de sa at de gjorde under feltsamtalene (Ibid.).

Vi tok utgangspunkt i fadderprogrammet 2010 og la våre observasjoner og intervjuer til aktivitetene i programmet. Vi var til stede hver dag gjennom hele uken, oftest i tidsrommet 14.00–21.00. Ved enkelte arrangement i sentrumsområdet var vi imidlertid til stede frem til klokken 01.00. I løpet av fadderuken var vi deltakende ved nesten samtlige fellesarrangementer på campus og i Stavanger sentrum. Datamaterialet rommer nær 40 timer observasjoner. Vi deltok imidlertid ikke på arrangementer organisert av linjeforeningene eller tilstelninger av mer privat karakter som *vorspiel* og *nachspiel*. Vi var 3 feltarbeidere under fadderuken og opplevde dette som nyttig for å få ulike refleksjoner og fortolkninger av de arrangementene vi deltok på og det vi observerte der.

Vår tilstedeværelse som forskere ved arrangementet var i forkant klarert med sentrale studentorganisasjoner og ledelsen ved Universitetet, men prosjektet var samtidig ukjent for majoriteten av studentene. For at vår tilstedeværelse i minst mulig grad skulle virke inn på de situasjonene vi deltok i, prøvde vi å «gli inn» i mengden av studenter. Vi skilte oss likevel ut

ved ikke å være kledd i fadder-T-skjorter (som flesteparten av studentene hadde), samt ved å ha en høyere alder enn majoriteten av studentene. Vi diskuterte oss imellom om vi skulle kjøpe alkoholholdig eller alkoholfri drikke, men vurderte det som hensiktsmessig å være helt edru for å ha best evne til å gjøre gode observasjoner og konstruktive intervju, hvilket også er i tråd med rusretningslinjer på vårt arbeidssted. Det viste seg også at alkoholfri øl ble tilbudt servert i de samme plastbegrene som alkoholholdig øl, hvilket innebar at vårt valg av drikke ikke ble et tema i møte med deltakerne. De første dagene tok enkelte studenter kontakt med oss og var nysgjerrige på hva vi gjorde. Vi var åpne om vår forskerrolle og studentene viste stor nysgjerrighet for feltarbeidet. Etter hvert ble vi mer kjent, og flere studenter hilste og slo av en prat da de traff på oss under de ulike fadder-arrangementene. Vi gjorde feltnotater underveis bestående av beskrivelser av ulike arrangementer, situasjoner og handlinger, samt våre egne refleksjoner. Dette ble gjort så diskret som mulig.

En semistrukturert intervjuguide ble brukt som verktøy og utgangspunkt for intervjuene. Intervjuene ble gjennomført gjennom hele uken under de ulike arrangementene, både på campus og i Stavanger sentrum. De fleste intervjuene med grupper av studenter ble gjennomført med alle tre forskere til stede, men hvor vi byttet på å stille spørsmål. Ved å være flere til stede kunne den ene ha ansvar for å følge intervjuguiden, mens den andre kunne være aktivt lyttende og komme med supplerende spørsmål (Repstad, 2007). I lys av arrangementets karakter, tematikken og det store folkemylderet, ble det ikke vurdert som problematisk å være tre forskere til stede under gruppeintervjuene.

Oppsummert utgjør datamaterialet 20 intervjuer (12 spontant fokuserte intervju og 8 avtalte intervju) med til sammen 32 personer og over 40 feltsamtaler med ca. 110 personer. Det er en potensiell usikkerhet knyttet til antall feltsamtaler ved at det er mulig det ble gjennomført enkelte feltsamtaler som ikke ble notert ned i etterkant. Det ble gjort lydopptak under de 8 avtalte intervjuene og 5 av de spontant fokuserte intervjuene. Intervjuene som var på lydopptak ble transkribert, mens det ble tatt notater av de resterende spontant fokuserte intervjuene og feltsamtalene. To av intervjuene ble gjennomført på engelsk med internasjonale studenter, og oversatt til norsk. Datamaterialet har begrensninger da vi i liten grad har snakket med studenter som valgte å ikke delta på arrangementet.

For å få deltakere med ulike posisjoner, roller og erfaringer knyttet til fadder-arrangementet, avtalte vi enkelte intervju på forhånd med sentrale arrangører, representanter fra fadderstyret, studentpolitikere og ansatte ved helsetjenesten. Vi gjennomførte 8 slike intervjuer. Disse intervjuene varte fra 10 til 20 minutter. 12 av intervjuene under fadderuken var ikke avtalte, i tråd med det Henriksen og Tøndel (2017) senere beskriver som *spontant fokuserte intervju*. Disse intervjuene kom i stand ved tilfeldige situasjoner under fadderuken, eksempelvis på gressmatten i Fadderlandsbyen, i ølteltet og ulike steder på campus. Slike spontane og korte intervjuer passet godt under fadderuken da deltakerne ofte var i bevegelse til og fra ulike arrangementer. Denne formen er også beskrevet av Levang et al. (2017) under deres forskning knyttet til festivalfenomenet. Deltakerne ble informert om at intervjuene inngikk i en studie og spørsmålene var fokusert rundt temaene i intervjuguiden. Spontane fokuserte intervjuer ble gjennomført med til sammen 24 personer; to internasjonale studenter som ikke deltok på fadderarrangementet, åtte gruppeintervjuer med 2-3 fadderbarn i hver gruppe og to intervjuer med enkeltfaddere. Det er glidende overganger mellom de spontane fokuserte intervjuene og de samtalene vi har valgt å kalle for *feltsamtaler*. Hovedforskjellen er at feltsamtalene var av kortere varighet (ca. 2–6 minutt). Feltsamtalene ble heller ikke tatt opp på lydbånd. Utvalget til feltsamtalene bestod primært av studenter (fadderbarn og faddere), men også representanter fra ulike organisasjoner som stod på stand i Fadderlandsbyen, vakter, tilretteleggere og ansatte ved universitetet. Vi gjennomførte 28 feltsamta-

ler med grupper på 2–7 deltakere og 12 feltsamtaler med enkeltindivider.

Datainnsamling og analyse vil i kvalitative studier gå over i hverandre (Repstad, 2007), og vår dataanalyse startet allerede første dag i feltet. Vår fortolkende tilnærming til forskningsdataene er inspirert av fenomenologi og hermeneutikk, hvilket ga oss anledning til å utforske dypere meningsinnhold av alkoholbruk og beruselse under fadderuken enn det som er umiddelbart innlysende. I tråd med Repstad (2007) laget vi små notater og delte opp materialet ved hjelp av klassifiseringer og kodinger. Ved gjennomlesing av våre feltnotater og intervjuer, opplevde vi at temaene oppstod ut fra hyppighet og vektlegging i materialet. Det systematiske arbeidet med å tematisere og kode det skriftlige materialet vårt, førte oss fra flere delanalyser opp mot en helhetsanalyse. I tråd med Tjora (2012) følger designet en stegvis deduktiv induktiv modell (SDI), hvor temaene utvikles fra empirien og den teoretiske rammen etableres i siste fase av analysen. Det ble identifisert fire tematiske kategorier ved fadderuken, hvor analysen for denne artikkelen ble gjort med spesiell vekt på de tre siste; (1) betydningsfulle faktorer, (2) alkoholens og beruselsens betydning, (3) drikkestiler og (4) inkludering/ekskludering og fellesskap.

Alle intervjuene er ivarettatt i forhold til forskningsetiske krav om anonymitet og konfidensialitet. Ifølge NSD (Norsk senter for forskningsdata) medfører ikke prosjektet meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningsloven §§ 31 og 33.

I analysen av materialet som foreligger på bakgrunn av feltarbeidet fremsetter vi tre aspekter ved betydningen av alkohol og beruselse. Det først aspektet omfatter hvordan fadderarrangementer rammer inn bruk av alkohol og beruselse med vekt på strukturen og de organisasjonsmessige betingelsene for arrangementet. Deretter om hvordan studenter som deltok på fadderarrangementene selv snakket om alkohol og beruselse og til sist, beruselsens fellesskapsbyggende kraft med på vekt på observasjon av sosiale praksiser i tilknytning til arrangementet. Alle disse tre aspektene står til *kollektiv effervesens* og Shilling og Mellors analytiske rammeverk med vekt på de tre forutsetningene for *kroppsliggjort beruselse*; (1) rammene og retningen (directionality jfr. Turner) for seremonien/arrangementet, (2) merking av kropp og (3) kroppslig stimulering eller beruselse.

Innrammet beruselse

Bruk av alkohol og beruselse i forbindelse med fadderuken foregår innenfor en helt spesiell kontekst, og har, som allerede delvis vist, mange likhetstrekk med festivaler slik det er beskrevet av Levang et al. (2017). Fadderarrangementet som helhet var rammet inn i en tydelig struktur og organisering med en målsetting om å gi studentene en god arena for å møtes og bli kjent med andre studenter og med lærestedet. Fadderuken besto av et omfattende program med en rekke forskjellige aktiviteter, konserter, omvisninger og konkurranser. Dette satte et tydelig preg på, og rammet inn arrangementet, som danner utgangspunktet for å oppleve noe spesielt. Arrangementet hadde sine hovedaktiviteter lokalisert på campus ved UiS, i sentrum av Stavanger under pub crawl og på studentenes hus, Folken. Dette året var fadderarrangementet lokalisert på idrettsbanen, et avgrenset område på campus. Området ble referert til som festivalområdet, der to store telt var satt opp, kalt henholdsvis Fadderlandsbyen og Lille Folken. I Fadderlandsbyen, som var den delen av området man kom til først, hadde ulike lag, linjeforeninger, organisasjoner og klubber sine «stands». Her kunne studentene få informasjon, bli kjent med og ha samtaler om de forskjellige tilbud og aktiviteter. I Fadderlandsbyen kunne studentene møte universitetets direktør og rektor, som også sto på stand her. Det var ikke noen form for salg i Fadderlandsbyen, men på mange av standene ble det delt ut vafler, godteri, kaffe etc. Flere av dagene ble det fyrt opp store griller utenfor teltet. I Lille Folken, som var satt opp i utkanten, ble det arrangert ulike

aktiviteter, hovedsakelig musikk/DJ og standup, men også gudstjeneste, foruten at man her fikk kjøpt øl, cider, vin, brus og kaffe. Lille Folken ble gjerne referert til som «ølteltet». Både inne i Lille Folken og på plassen utenfor var det satt opp mange langbord og benker. Totalt sett rommet området mange hundre mennesker. På tross av at det hvert år gjøres enkelte endringer i programmet, følger fadderuken stort sett samme mal fra år til år.

Fadderuken er gjennom sin målsetting et arrangement som for deltakerne markerer overgangen mellom det å ha fullført videregående skole og det å bli student. Arrangementet får dermed karakteren av å være et overgangsritual, der deltakerne går ut av ritualet med en ny rolle. Dette gir arrangementet en «retning» og et mål. Som vi vil vise, beskrev deltakerne fadderuken som en «unntakstilstand». Mye av det som skjedde under fadderuken sto i kontrast til det ordinære studentlivet, med oppløsning av de strukturene, statuser og roller som normalt preger disse relasjonene, og som med Turner (1995/1969) kan beskrives som den liminale fasen av et ritual. I den liminale fasen dannes det et fellesskap hvor alle deltakerne er like. Under fadderuken snakket vi blant annet med to studenter som viste seg å være veganer og muslim som sammen steikte en hel gris til sine medstudenter. Videre så vi at rektor sto i fadderlandsbyen og steikte vafler til studentene og senere deltok i et trillebårløp.

Det rituelle aspektet ved fadderuken ble også forsterket gjennom organisering i faddere og fadderbarn, der fadderne ledet fadderbarna gjennom ritualet. Fadderne motiverte fadderbarna til å delta på så mange arrangementer under fadderuken som mulig, og de var selv med på arrangementene for å skape høy stemning og samhold. En fadder fortalte at de hadde fått opplæring og «[...]fått med oss noen 'strategier for inkludering'». Denne organiseringen likner på opplegg som Tutenges finner i sine studier av unge turister på «beach resorts», hvor guider inntar rollen som gruppeledere for unge turister som er på ferie for å feste. Guidene anvendte en rekke kraftfulle teknikker for å eskalere opp stemning og emosjoner (Tutenges, 2013, 2015). Forskjellen mellom fadderuken og ansamlingene av unge turister på beach resort var kanskje nettopp den klare *retningen* fadderuken har som overgangsritual til studentliv, og som dermed styrker deltakernes rolle og verdi som student i samfunnet som helhet.

Et annet viktig element knyttet til fadderuken var produksjon av spesialdesignede T-skjorter som ble solgt til studentene. Hvert år har T-skjortene forskjellige farger, og dette året var de gule og blå, hvorav den ene fargen var tiltenkt fadderne og den andre fargen fadderbarna. Noen linje-foreninger hadde egne farger og logoer. Det ble produsert og solgt omkring 4000 T-skjorter i tilknytning til fadderarrangementet. Bruken av T-skjortene satte et spesielt og ekstraordinært preg på omgivelsene denne uken. I lys av Shilling og Mellor (2011) kan bruken av T-skjorter inngå i arrangementet som en kroppsmarkering. T-skjortene blir et felles antrekk som knytter den enkelte til fadderuken som helhet, og som gir studentene mulighet til å gjenkjenne hverandre som deltakere i fadderuken som enten fadder eller fadderbarn. Alle studentene som brukte fadder-T-skjorter fikk kjøpe billigere øl i festivalteltet. Bruken av T-skjorter kan sees på som et symbol på at man er deltakende i ritualet og gir gjerne en forsterket opplevelse av fadderuken som noe spesielt og ekstraordinært. En indikasjon på dette var f.eks. en fadder som sa at når hun hadde fadder-T-skjorten på kunne hun drikke og slappe av. På liknende måte viser Fjær et al. (2016) i studien av russefeiring at russens felles klesstil eller uniformering jevner ut forskjeller mellom deltakerne, skaper gruppeidentitet og bidrar til å løse opp dominerende strukturer og normer for atferd.

På bakgrunn av dette kan vi trekke at beruselsen som finner sted er «innrammet», jfr. Shilling og Mellors begreper, gjennom det å ha en tydelig retning og ved kroppsmarkering. Vi foreslår videre at denne «innrammingen» kan forstås innenfor samme teoretiske rammeverk som Levang et al. (2017) bruker til å beskrive festivalfellesskap.

Alkoholen og beruselsens betydning

Basert på våre observasjoner og det deltakerne vi snakket med fortalte, ble det i løpet av fadderuken konsumert store mengder alkohol. Deltakerne vi snakket med anså det å drikke alkohol som et viktig middel for å skape samhold og som en hjelp til å etablere nye bekjentskaper. Videre ble det sagt at fadderuken ikke ville fungert uten alkohol. Dette ble begrunnet med at alkoholen bidro til å skape en stemning som åpnet for at alle kunne snakke med alle, og at det muliggjorde inkludering og etablering av nye sosiale nettverk:

Tror alkohol er ganske viktig. Folk blir lettere kjent når de drikker. Det er jo skummelt å komme til et nytt sted. Det gir en mulighet til å bli kjent med folk. Tror egentlig det er positivt på noen måter. Men det er en veldig stor del da. Det er det som er fellesnevneren, det er der de møtes. Hvis man tar det vekk, hva blir igjen da? Det er liksom det som er innholdet. Uten alkohol hadde det kanskje bare blitt Fadder én dag.

Det er vanskelig å se for seg Fadderuke uten alkohol. Øl hjelper på sosialiseringen, skaper fellesskap.

Alkohol var lett tilgjengelig i det avgrensede «festivalområdet» som dannet konteksten for mange av tilstelningene i løpet av uken (se også Levang et al., 2017). Samtidig uttrykte studentene at bruken av alkohol under fadderuken var et unntak sammenliknet med hvordan de drakk resten av året:

Vi tar oss større friheter med øl denne uken, men vil skjerpe oss resten av semesteret. Undervisningen har jo ikke begynt enda.

Som sitatene viser er det tre elementer som fremkommer som vesentlige og som studentene erfaringsmessig relaterte til fadderuken; bruk av alkohol og beruselse, fellesskap og unntak fra hverdagslivet. Innenfor rammen av fadderuken forstått som ritual, viser Shilling og Mellor til *beruselse* som et vesentlig element for å skape den opphøyede og ekstatiske stemningen som betegner *kollektiv effervesens*. Beruselse bidrar til en opphøyet stemning som løser opp i hemninger, og som senker barrierene for å bli kjent med nye mennesker, og der selvet transformeres om til et kollektivt «vi» (Shilling & Mellor, 2011; Tutenges, 2013, 2015). Videre viser sitatet at bruk av alkohol og beruselse i denne sammenhengen anses som en unntakstilstand, som kan forstås som at deltakerne trer inn i den *liminale sone* (Gennep & Ringen, 1999; Levang et al., 2017). En ytterligere indikasjon på at fadderuken erfares som noe utenom det ordinære hverdags- og studentlivet kom til uttrykk i det en annen student sa: «det er ok å bli dritings, det er tross alt fadderuken». Fadderuken blir «hellig tid» i motsetning til studentlivets ordinære tilværelse. Dette sammenfaller med hvordan Levang et al. (2017) argumenterer for at det er nettopp arrangementet omgjort til «hellig tid» som muliggjør *kollektiv effervesens*.

Hva med de studentene som ikke drakk alkohol? De studentene som avsto fra bruk av alkohol som vi snakket med, hadde to forskjellige innfallsvinkler til dette. Noen fortalte at bruken av alkohol under fadderuken gjorde det vanskelig for dem å delta på arrangementer. De opplevde å bli stående utenfor viktige sosiale arenaer, og innskrenket dermed anledninger til å skape relasjoner med andre studenter. I Fadderlandsbyen samtalte vi med en internasjonal pastor. Han påpekte at alkoholen kunne skape vansker for de internasjonale studentene som ikke drakk alkohol:

Våre studenter drikker ikke alkohol og det kan være litt vanskelig i forhold til når de skal bli venner med norske studenter.

Men det var ikke bare de utenlandske studentene som opplevde at alkoholen kunne virke ekskluderende. Også noen norske studenter uttrykte en skepsis til den rollen bruken av alkohol hadde under fadderuken. De var selv tilknyttet en kristen organisasjon:

Fadderuken er mye om å drikke. I fjor når jeg var ny; handlet alt om drikking liksom, det var ikke noe annet.

Noen jeg kjenner som er førsteårs studenter drikker ikke, og de lurte på hvordan de skal bli kjent med folk når alt handler om drikking.

Også de studentene som av andre årsaker enn religion valgte å avstå fra alkohol, opplevde at bruken av alkohol under arrangementet kunne bli litt i meste laget. Andre studenter som selv ikke drakk alkohol hadde likevel glede av å være aktive på arenaer der andre drakk. En student kunne fortelle at hun hadde både glede av det og opplevde det som en mulighet til å bli kjent med andre studenter:

Jeg har mange venner som drikker. [...]Det går fint for meg jeg tar en brus i stedet for.

Så var det litt sånn; 'oi, de drikker jo masse', [...]Det var første året. Men nå er jeg vant med det liksom, det går fint.

[...] folk har den tanken at de slipper seg litt mer løs når de kan kose seg med en pils, når det er alkohol med i bildet.

Sitatene det er vist til i dette avsnittet belyser at alkohol og beruselse både kan forhindre og muliggjøre deltakelse på arrangementer hvor bruk av alkohol og beruselse er en del av opplegget. På denne måten ser vi at for noen studenter virker den alkoholdrevne beruselsen, som er en relativt stor del av arrangementene, ekskluderende. Samtidig kom det frem gjennom feltsamtaler at studenter som ikke selv bruker alkohol likevel deltar på arrangementer og opplever det som en mulighet til å bli kjent med andre. I tråd med Levang et al. (2017) sin forståelse av festival, kan fadderarrangementet og dets avgrensede område forstås som et kollektivt skapt fadderukefellesskap hvor deltakerne mer eller mindre ubetinget opplever en stemning som åpner opp for sosial inkludering og nærhet.

Beruselsens fellesskapsbyggende kraft

I noen settinger og innenfor rammen av enkelte arrangementer i løpet av fadderuken spilte alkohol og beruselse en ekstra stor rolle. Som allerede beskrevet er Lille Folken stedet hvor studentene møtes for å kjøpe seg drikke og hvor det ble arrangert en rekke tilstelninger:

Inne i Lille Folken hører vi høy festmusikk og ser mange øldrikkende studenter samlet rundt langbordene, det er trangt om plassene. Det gir en opplevelse av at det er sent på kvelden, selv om klokken kun er 15.00. Det skapes et eget festrom som er helt annerledes enn 20 meter utenfor teltet. De fleste inne i «Lille Folken» har på seg blå og gule fadder-T-skjorter, men noen går også i vanlige klær. Allerede kl. 15.32 er det høy stemning i teltet og vi hører dagens første «Å så havnet vi på fyllefest igjen hei, skål». En gruppe nye studenter med gule skjorter står på bordene og løfter glassene roper høyt skåååååål og prøver å få de andre til å reise seg. Noen bord er med på denne fellesskålen, andre ikke. Dette bordet med feststemte studenter prøver stadig hardere å få hele salen til å reise seg. Noen så bare litt dumt bort på dem, mens noen bord ble med på skålen (Feltnotat).

Situasjonsbeskrivelsen fra Lille Folken eksemplifiserer at innenfor rammen av fadderuken ble det skapt fortettede sosiale rom hvor studentene møttes ansikt til ansikt, hvor det ble drukket alkohol, og hvor deltakerne eskalerte opp stemningen gjennom bruk av fellesskåler, rop og sang, musikk og dans. Innenfor disse sosiale rommene ble det gitt anledning for og oppfordret til nærhet og samhandling som resulterte i høy/ekstatisk og løssluppen stemning mellom de som deltok. Ut fra feltobservasjonene og samtaler kan deltakernes erfaringer beskrives som *kollektiv effervesens* og *kroppsliggjort beruselse*. Drikkeatferd som beskrives i feltnotatet observerte vi flere ganger i løpet av uken, både i og utenfor Lille Folken, men også i sentrum. Isolert sett kunne denne ropingen lett forstås som «fylleatferd», høy promille og ønske om oppmerksomhet. Men det er mulig å forstå dette på en annen måte. Drikkeatferd eller drikkepraksiser er kulturelt og kontekstuel betinget og det kan være legitimt å hevde at det som konstituerer denne drikkepraksisen er fellesskap, likhet og ønske om inkludering (Fjær & Pedersen, 2015; Levang et al., 2017).

Ropet «skåååål» genererte opp feststemningen, og viser en lav terskel for inkludering. På den måten skapes trygghet og tilhørighet for flere av studentene som deltok. Tutenges (2013; 2015) avdekker liknende fenomen blant unge turister og deres guider. Drikkeatferden forutsetter i så måte ikke nødvendigvis høy promille, men at deltakeren gir seg hen og lar seg rive med av stemningen og atferden i fellesskap med de andre. Beruselse øker sjansen for at enkeltindividet lar seg rive med av sterke følelser og orienterer seg mot det kollektive. Videre er det en forutsetning at det ligger en kulturell aksept for at det er greit å drikke seg full i tilknytning til begivenheten, og at det er greit å gi slipp på hemninger og de «normale» kodene for sosialisering innenfor den gitte konteksten (Fjær & Pedersen, 2015).

Et arrangement i tilknytning til Fadderuken med høyt alkoholkonsum var pub crawl. Dette var et av de mest besøkte arrangementene i løpet av fadderuken. Studentene ble delt inn i grupper på ca. 10–15 stykker, ledet av en fadder, og arrangementet gikk ut på at man gruppevis gikk fra den ene puben til den andre, for å bli kjent med byen og sine medstudenter (se også Tutenges, 2015). Det antas at ca. 700 studenter deltok på dette arrangementet, hvor de aller fleste var iført de spesialdesignede T-skjortene. Arrangementet startet på byens torg der alle fikk tildelt sine grupper og startsteder. Allerede her var det feststemning og begeistring. Utover kvelden observerte vi flere syngende og dansende grupper med blå- og gulkleddede studenter i sentrumsgatene. Flere danset av gårde, det var høy latter, og mange sang og danset og bar preg av å være svært oppstemt. Mange av studentene hadde en helt annen drikkeatferd enn andre mennesker som var i bybildet den kvelden. Under pub crawl ble fellesskålen fra Lille Folken brakt ut i byen. Vi observerte hvordan ropene klang fra det ene utestedet til det andre. En gruppe studenter ropte «skååål» fra det ene stedet, og fikk gjensvar fra studenter på et annet utested.

Gjennom pub crawlen ble studentfellesskapet markert og spilt ut i det offentlige rom, der studentene gir seg hen i fellesskap til opphøyet stemning og løssluppen atferd. Tilhørigheten til studentfellesskapet ble markert gjennom rop, dans, beruselse og gule og blå T-skjorter. Dette ble også bekreftet gjennom at flere av studentene tematiserer den sterke følelsen av fellesskap i tilknytning til arrangementet, der alle kan snakke med alle, og alle er en del av en større helhet (Shilling & Mellor, 2011; Tutenges, 2013, 2015). En av studentene vi traff på pub den kvelden uttalte: «*det er så deilig – all individualitet forsvinner og alle blir en del av et større fellesskap*». En annen student sa: «*all individualisme forsvinner når man tar på seg disse T-skjortene, du blir en del av den store flokken, det er helt fantastisk*». Disse sitatene fanger nettopp muligheten denne anlednings rammer, sammen med deltakernes *kroppsliggjorte beruselse* har for å transformere, for å oppløse individualitet og knytte individet til det kollektive. Sitatet kan også tolkes i lys av begrepet *communitas* som vi finner hos Turner, der

studentene befinner seg i en liminal fase, utenfor hverdagslivet, der fellesskapet, fellesskapsfølelsen og likheten står i sentrum. Studenten gir uttrykk for en erfaring av indre transformasjon, hvor han ikke lenger ser seg selv som et enkeltindivid adskilt fra alle andre, men som en intim del av fellesskapet.

Diskusjon

Vår inngang til fadderuken som feltstudie var å undersøke nærmere hvilken rolle bruk av alkohol og beruselse spiller innenfor rammen av dette arrangementet. Vår empiri viser at mange av deltakerne ved fadderuken mente at alkohol var viktig for det sosiale, for at det skal være lettere å bli kjent med nye medstudenter og danne nye sosiale nettverk. Videre var det mange som betegnet egen og andres bruk av alkohol under fadderuken som ekstraordinært og knyttet til denne helt spesielle fasen i oppstart av studiet. Vårt feltarbeid avdekket også at en del deltakere fikk en sterk erfaring av tilhørighet under enkelte arrangementer som for eksempel i Lille Folken eller under pub crawl. Kjennetegn og karakteristika ved disse enkeltarrangementene var stort innslag av beruselse, opphøyet stemning, emosjonell energi, bruk av musikk, rop, dans og lek, foruten bruk av fadderukens T-skjorter. Beruselse inngikk i og ble en vesentlig del av erfaringen av tilhørighet.

Som vi presenterte innledningsvis argumenterer Shilling og Mellor (2011) for at det er nettopp den kroppslige berusende erfaringen som er en vesentlig karakteristikk ved *effervesens*. Skal *kollektiv effervesens* resultere i erfaringen av transformasjon og *kroppsliggjort beruselse* og tilhørighet, fremsetter Shilling og Mellor tre avgjørende karakteristikk; (1) rammen og retningen for arrangementet herunder sorterer også målsettingen, (2) kroppsmarkering og (3) beruselse. Etter våre observasjoner var alle disse karakteristikkene til stede ved flere av tilstelningene under fadderuken, og mange av studentene vi snakket med ga uttrykk for at de tidvis erfarte noe ekstraordinært i fellesskap med andre studenter.

Det kontroversielle ved Shilling og Mellor (2011) og deres anvendelse av det durkheimske perspektivet er kanskje at det er selve *beruselsen* som fremmes som det vesentlige for erfaring av tilhørighet. Shilling og Mellor foreslår at Durkheims perspektiv kan bli; «*reinterpreted and developed as a theory of the relationship between collectivities and embodied intoxication*» (Shilling & Mellor, 2011, s. 36). Videre hevder Shilling og Mellor at *kroppsliggjort beruselse* konstituerer en grunnleggende sosial og menneskelig betingelse. Det skaper et dilemma da alkoholrelaterte skader og problemer på den ene siden uten tvil er store, samtidig som det også er legitimt og ukontroversielt å anerkjenne alkoholens positive og meningsbærende sider. Den fellesskapsbyggende kraften som kan ligge i sosiale situasjoner som innebærer bruk av alkohol, beruselse og risikoatferd er beskrevet i flere studier det er referert til i denne artikkelen (Fjær et al., 2016; Olaveson, 2004; Tutenges, 2013, 2015). Også Demant og Østergaard (2007) har studert hva fester og bruk av alkohol betyr for danske ungdommer mellom 14 og 16 år. I denne studien analyseres festens underliggende sosiale logikk samt betydningen av bruk av alkohol. Her hevder forfatterne at det å konsumere alkohol i en slik sammenheng symboliserer forpliktelse og dedikasjon til festen og til fellesskapet (Ibid.). Det å «komme sammen til feste», hvor man drikker og oppnår beruselse i fellesskap, innlemmer, forsterker og befester enkeltindividets tilhørighet til fellesskapet (Demant & Østergaard, 2007; Møen, 2012).

Hva så med den durkheimske forståelsen av *normale* og *abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse*, og det *kvalitative* og det *kvantitative* elementet? Hvordan kan vi karakterisere fadderuken i lys av disse begrepene? I forhold til *kvalitet* er denne i utgangspunktet sterk fordi karakteren av å være et overgangsritual gir en klar retning for og et innhold til arran-

gementet. I forhold til det *kvantitative* elementet er vår tolkning av erfaringene vi gjorde oss gjennom vår tilstedeværelse og gjennom samtaler og observasjoner at den fellesskapsbyggende beruselsen var sterk nok. Det var ikke bare overdreven (*excessive*) beruselse på individnivå, men tilstrekkelig beruselse på samfunnsnivå (Shilling & Mellor, 2011). Vår fortolkning er at kombinasjonen av bruken av alkohol (beruselse), markering av kropp (T-skjorte) og rammene og retningen på arrangementet som et overgangsritual gjør dette til et godt eksempel på en moderne form for *normal kroppsliggjort beruselse* som styrker deltakernes tilknytning til fellesskapet. Med utgangspunkt i Shilling og Mellors analytiske rammeverk kan kanskje det Tutenges (2013; 2015) finner i sine studier forstås i delvis kontrast til våre funn, og ses som eksempler på *abnormale* former for *kroppsliggjort beruselse*. Det vil si at deltakere (i dette tilfelle turister på beach resort) erfarer noe ekstraordinært uten at det gir en styrket og varig tilknytning til et fellesskap som understøtter samfunnet som helhet. Det finnes altså mange eksempler på arrangementer som kan beskrives som en form for *kollektiv effervesens*, men det betyr ikke at det resulterer i en styrking av tilknytning til et varig fellesskap. Videre kan vi tenke oss at det for andre liknende arrangement, et annet sted ved en annen anledning, ikke nødvendigvis har den normale *kvantiteten* og *kvaliteten* på *kroppsliggjort beruselse* som skal til for å være egnet for oppgaven med å knytte deltakeren til fellesskapet.

Avsluttende bemerkninger

I vår studie argumenterer vi for at enkelte arrangement innenfor rammen av fadderuken var av en slik karakter at den fremmet *normale* former for *kroppsliggjort beruselse* tilpasset oppgaven å knytte studentene til studentfellesskapet. På grunnlag av denne analysen er det kanskje riktig å hevde at alkoholbruken innenfor rammen av fadderuken er mindre problematisk enn man kan få inntrykk av gjennom media og anbefalinger gitt av offentlige myndigheter. Men bildet er ikke så entydig. Som nevnt i innledningen blir fadderuken gjerne kritisert for å være et arrangement som i for stor grad bare handler om alkohol og at dette virker ekskluderende. Som vist var det også i vår studie eksempler på studenter som forteller at bruken av alkohol under fadderuken gjorde det vanskelig for dem å delta på arrangementer. De opplevde å stå utenfor viktige sosiale arenaer og fikk dermed innskrenket mulighet til å være til stede der erfaringen av *kroppsliggjort beruselse* og dermed opplevelsen av fellesskap fant sted.

Et annet aspekt er varigheten på fellesskaps erfaringen. Andre studier viser at arrangementer under fadderuken gir opplevelsen av tilhørighet der og da, men som oppløses straks tilstelningen er over og beruselsen har lagt seg (Vaadal, 2014). I slike tilfeller kan den kroppsliggjorte beruselsen karakteriseres som *abnormal* snarere enn *normal*. Gitt at *kollektiv effervesens* kan ha ambivalente konsekvenser i form av *normal* eller *abnormal* beruselse (Shilling & Mellor, 1998, 2011), kreves det at tilstelninger som fadderuken gir beruselsen en tydelig innramming og retning om den skal resultere i en varig styrking av det kollektive.

Selv om vi konkluderer med at fadderuken har tilstrekkelig retning og ramme for oppgaven å inkludere, kan vi allikevel stille spørsmål ved om de sterke fellesskapsfølelsene som skapes innenfor rammen av fadderuken overføres til kollektive representasjoner og symbol, idealer og verdier som understøtter samfunnet som helhet. Det kan også være at enkelte studentfellesskap, i mangel av den nødvendige *kvantitet* og *kvalitet*, er ustabile og overfladiske (Møen, 2012). Når den nødvendige *kvantitet* og *kvalitet* mangler oppstår den *abnormale kroppslige beruselsen*. Dette kan kanskje belyse det økende problemet knyttet til ensomhet og isolasjon blant studenter kombinert med innslag av høyt alkoholkonsum? Altså at det finnes fellesskap, men at de ikke gir individene det de trenger i form av kollektiv tilhørighet og felles

idealer. Mer forskning med utgangspunkt i slike problemstillinger og perspektiv vil være nyttig for å gi økt kunnskap og forståelse på dette området. Vi foreslår, sammen med Shilling og Mellor (2011), at et ensidig fokus på alkohol og beruselse som risikofaktor snevrer inn vår forståelse av beruselse knyttet til sosiale fenomener som fadderuken og liknende arrangementer og sammenkomster, og mer generelt vår forståelse av sammenhengen mellom det sosiale kollektive liv og beruselse.

Referanser

- Amundsen, W. (2018). 14 dager med alkohol, fest og fyll gjør fadderukene til et mareritt som fører til flere ensomme studenter. *Adresseavis*. Retrieved from <https://www.adressa.no/meninger/ordetfritt/2018/08/21/14-dager-med-alkohol-fest-og-fyll-gj%C3%B8r-fadderukene-til-et-mareritt-som-f%C3%B8rer-til-flere-ensomme-studenter-17361592.ece>
- Demant, J. & Østergaard, J. (2007). Partying as Everyday Life: Investigations of Teenagers' Leisure Life. *Journal of Youth Studies*, 10(5), 517–537. <https://doi.org/10.1080/13676260701594828>
- Durkheim, É. (1995). *The elementary forms of religious life*. New York: Free Press; originally published in French in 1912 *Les formes élémentaires de la vie religieuse*.
- EGGE, P. (2010). Fadderfylla har tatt overhånd. *SmiS, Studentmediene i Stavanger*, utgave 11 (s. 2). Retrieved from https://www.smis.no/wp-content/uploads/2010/08/SmiS-2010-11_web1.pdf
- Ferrari, A., Norman, R., Freedman, G., Baxter, A., Pirkis, J., Harris, M., ... Whiteford, H. (2014). The Burden Attributable to Mental and Substance Use Disorders as Risk Factors for Suicide: Findings from the Global Burden of Disease Study 2010. *PLoS One*, 9(4), e91936. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0091936>
- Fjær, E. G. & Pedersen, W. (2015). Drinking and moral order: Drunken comportment revisited. *Addiction Research & Theory*, 23(6), 449–458. <https://doi.org/10.3109/16066359.2015.1028922>
- Fjær, E. G., Pedersen, W. & Sandberg, S. (2016). Party on wheels: mobile party spaces in the Norwegian high school graduation celebration. *British Journal of Sociology*, 67(2), 328–347. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12189>
- Forouzanfar, M. H., Alexander, L., Anderson, H. R., Bachman, V. F., Biryukov, S., Brauer, M., ... Benzian, H. (2015). Global, regional, and national comparative risk assessment of 79 behavioural, environmental and occupational, and metabolic risks or clusters of risks in 188 countries, 1990–2013: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013. *The Lancet*, 386(10010), 2287–2323. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)00128-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(15)00128-2)
- Gennep, A. v. & Ringen, E. (1999). *Overgangsriter = Rites de passage*. Oslo: Pax.
- Henriksen, I. M. & Tøndel, G. (2017). Spontane dybdeintervjuer: Strategisk interaksjon som sosiologisk forskningsmetode. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(03), 216–232. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2017-03-02>
- Henriksen, Ø. & Sande, A. (1995). *Rus: fellesskap og regulering*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Knapstad, M., Heradstveit, O. & Sivertsen, B. (2018). *Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse 2018 (SHoT)/HELT ÆRLIG-undersøkelsen. [Students' Health and Wellbeing Study 2018]*. Retrieved from <https://shotstorage.blob.core.windows.net/shotcontainer/SHOT2018.pdf>
- Levang, L. E., Bye, T. A., Hirrich, A., Røkkum, N. H. A., Torp, T. U. & Tjora, A. (2017). Musikkfestivalens kollektive effervesens. *Tidsskrift for samfunnsforskning [elektronisk ressurs]*, 58(1), 62–83. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2017-01-03>
- Lie, I. P. (2011). *Helter og hengehuer. Om alkoholkultur og rusmiddelforebygging i norske studentmiljøer*. Retrieved from <https://akan.no/wp-content/uploads/2018/11/studentprosjekt.pdf>
- Myrtveit, S. M., Askeland, K. G., Knapstad, M., Knudsen, A. K. & Skogen, J. C. (2017). The Norwegian student introductory week: who takes part, and is participation associated with better social

- integration and satisfaction among students? *European Journal of Higher Education*, 7(2), 136–152. <https://doi.org/10.1080/21568235.2016.1252933>
- Myrtveit, S. M., Askeland, K. G., Knudsen, A. K., Knapstad, M., Olsen, R., Nedregård, T. & Skogen, J. C. (2016). Risky Drinking among Norwegian Students: Associations with Participation in the Introductory Week, Academic Performance and Alcohol-related Attitudes. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 33(4), 361–380. <https://doi.org/10.1515/nsad-2016-0031>
- Møen, A. (2012). Nettverk, fellesskap og symbol; Eit Durkheim-perspektiv på nettverkssamfunnet. *Tidsskrift for samfunnsforskning* (01), 81–97.
- Olaveson, T. (2004). ‘Connectedness’ and the rave experience: rave as new religious movement? In G. S. John (Ed.), *Rave culture and religion*. London: Routledge.
- Rehm, J., Baliunas, D., Borges, G. L. G., Graham, K., Irving, H., Kehoe, T., ... Taylor, B. (2010). The relation between different dimensions of alcohol consumption and burden of disease: an overview. *Addiction*, 105(5), 817–843. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2010.02899.x>
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse : kvalitative metoder i samfunnsfag* (4. rev. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Selås, H. S. (2014). «Husk: Det er viktig å drikke masse øll!». *Alkohol ble fremstilt som en naturlig ingrediens under fadderuken. Alt annet ble sett på som kjedelig*. Aftenposten. Retrieved from <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/3g0A/husk-det-er-viktig-aa-drikke-masse-oe>
- Shilling, C. & Mellor, P. A. (1998). Durkheim, Morality and Modernity: Collective Effervescence, Homo Duplex and the Sources of Moral Action. *The British Journal of Sociology*, 49(2), 193–209. <https://doi.org/10.2307/591309>
- Shilling, C. & Mellor, P. A. (2011). Retheorising Emile Durkheim on Society and Religion: Embodiment, Intoxication and Collective Life. *The Sociological Review*, 59(1), 17–41. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2010.01990.x>
- Stålesen, E. (2015). *Hvordan opplever studenter ved Universitetet i Agder forholdet til alkohol i fadderuken? Om fester, relasjoner og overskridelser*. In: Universitetet i Agder; University of Agder.
- Tefre, E. M., Amundsen, A., Nordlund, S. & Lund, K. E. (2007). *Studenter og rusmidler. Bruk av alkohol, tobakk, narkotika og pengespill blant studenter ved Universitetet i Oslo* (1502–8178). Retrieved from Norwegian Institute for Alcohol, Drug, Research.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (4. utg. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. H. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Turner, V. (1995/1969). *The Ritual Process, Structure and Anti- Structure*. New York: Aldine de Gruyter.
- Tutenges, S. (2013). Stirring up effervescence: an ethnographic study of youth at a nightlife resort. *Leisure Studies*, 32(3), 233–248. <https://doi.org/10.1080/02614367.2011.627372>
- Tutenges, S. (2015). Pub crawls at a Bulgarian nightlife resort: A case study using crowd theory. *Tourist Studies*, 15(3), 283–299. <https://doi.org/10.1177/1468797615597856>
- Vaadal, K. (2014). *Å ikke bli ‘helt katastrofe’*. *Alkoholkultur i fadderuke ved Universitetet i Oslo*. (MA Masteroppgave), University of Oslo.
- Van Hal, G., Tavolacci, M.-P., Stock, C., Vriesacker, B., Orosova, O., Kalina, O., ... Jacobs, L. (2018). European University Students’ Experiences and Attitudes toward Campus Alcohol Policy: A Qualitative Study. *Substance Use & Misuse*, 53(9), 1539–1548. <https://doi.org/10.1080/10826084.2017.1416402>
- Wadel, C. (1991). *Feltarbeid i egen kultur: En innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*. Flekkefjord: SEEK.
- White, A. & Hingson, R. (2013). The burden of alcohol use: excessive alcohol consumption and related consequences among college students. *Alcohol Research: Current Reviews*, 35(2), 201.